

SIIKAJOKI

Hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Hyväksytty:

Kunnanhallitus 25.5.2026

Kunnanvaltuusto 17.6.2026

Sisällys

1. Hyvinvointisuunnitelman määrittelyä ja teemat
2. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma
 - 2.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
 - 2.1.1 Hyvinvointihuolet ja juurisyyt
 - 2.1.2 Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin nykytilanne
 - 2.2 Hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmia ehkäisevät palvelut ja toimet
 - 2.3 Yhteistyön järjestäminen
3. Työikäisten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma
 - 3.1 Hyvinvointihuolet ja niiden juurisyyt sekä tilanne Siikajoella
 - 3.2 Hyvinvoinnin edistäminen ja haasteiden ennaltaehkäisy
4. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma
 - 4.1 Hyvinvoinnin haasteet ja niiden juurisyyt sekä tilanne Siikajoella
 - 4.2 Hyvinvoinnin edistäminen ja haasteiden ennaltaehkäisy
5. Tavoitteet, toimenpiteet sekä mittarit ja seuranta

1. Hyvinvointisuunnitelman määrittelyä ja teemat

Hyvinvointisuunnitelma, miksi ja miten se on tehty?

Kuntalain mukaan yksi kunnan perustehtävistä on edistää asukkaidensa hyvinvointia. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä velvoittaa kuntaa laatimaan valtuustokausittain hyvinvointisuunnitelman, jossa kuvataan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi suunnitellut toimenpiteet. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.

Hyvinvointisuunnitelma toimitetaan hyvinvointialueelle (Pohteelle) ja julkaistaan tietoverkossa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään yhteistyössä Pohteen kanssa. Pohde kuitenkin vastaa sosiaali- ja terveydenhuollosta, eikä sen järjestäminen kuulu kunnan vastuulle.

Työstämässä tätä asiakirjaa on ollut iso joukko asiantuntijoita ja eri toimielinten jäseniä. Lisäksi kuntalaisten ajatuksia on kysytty ja näkemyksiä kuultu eri vaiheissa työtä. Hyte – työryhmä on osallistunut suunnitelman laadintaan aktiivisesti. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimiseen on osallistunut edustajia varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, toiselta asteelta ja nuorisotoimesta. Mukana on ollut myös Pohteen edustajia. Työikäisten hyvinvointisuunnitelma ei ole lakisääteinen, mutta myös se on koettu tärkeäksi tehdä. Työllisyysverkoston näkemyksiä on kuultu suunnitelman laadinnassa. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on laadittu tiiviissä yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa. Lisäksi neuvosto on varmistanut, että suunnitelmassa huomioidaan myös vammaiset ja muut erityisryhmät. Lisäksi hyvinvointisuunnitelma on käsitelty sivistyslautakunnassa.

Tilannekuva kunnasta

Siikajoella on odotettavissa muutoksia palveluverkkoon. Lasten määrän väheneminen kunnassa ei vielä heijastu kuitenkaan varhaiskasvatuksen tarpeeseen. Vanhusten määrä on kasvussa, joten ikäihmisten palvelutarve tulee lisääntymään ja terveyttä edistävien toimien merkitys korostumaan.

Yleiskuva maailmasta on tällä hetkellä synkkä; ihmiset ovat huolissaan ja kokonaisvaltainen epävarmuus aiheuttaa ahdistusta. Tässäkin valossa on erityisen tärkeää huolehtia yhteisöllisyydestä ja siitä, että kaikki voivat kokea osallisuutta. On tärkeää pitää yllä tulevaisuudenuskoa.

Nämä asiat ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ytimessä.

Kuvaaja: Pauliina Mathlin

Siikajoen hyvinvointikäsitys

Visio: Hyvinvointini on kokonaisuus, joka muuttuu läpi elämän. Toivon, että ymmärrät ja kohtaat minut ihmisenä, etkä yksittäisen tarpeeni kautta.

Hyvinvointi vaihtelee eri elämäntilanteissa ja siihen vaikuttavat monet asiat. Siksi on tärkeää, että ihminen kohdataan kokonaisuutena.

Tavoite: Koen, että minulla on hyvä, turvallinen ja mielekäs elämä.

Jokaisen henkilökohtainen kokemus on arvokas.

Hyvinvointiin vaikuttavat asiat:

Arjen raha-asiat

Henkisyys ja hengellisyys

Oppiminen ja kasvu ihmisenä

Ruoka, liikunta, lepo ja muut elintavat

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omannäköistä elämää

Turvallisuus

Kulttuurihyvinvointi ja harrastukset

Asuminen, ympäristö ja luonto

Työ ja valmiudet työelämään

Ajatukset tulevaisuudesta ja yhteiskunnasta

Fyysinen terveys

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

Teemat, joihin suunnitelmalla pyritään vaikuttamaan

- Turvallisuus
- Perheiden ja vanhemmuuden tukeminen
- Osallisuuteen ja osallistumiseen kannustaminen
- Mielen hyvinvoinnin tukeminen
- Kannustaminen terveellisiin elintapoihin

Siikajoen kuntastrategiassa korostuu turvallisuus eri näkökulmista. Se voi tarkoittaa myös eri-ikäisille ihmisille eri asioita.

Vanhemmuuden haasteilla on tapana kasaantua ja tämä on valitettavasti ylisukupolvinen kierre. Kuitenkin monet niistäkin vanhemmista, joilla isompia haasteita ei ole, kaipaavat vahvistusta vanhemmuuteensa.

Siikajoella halutaan mahdollistaa kaikille tunne kuulumisesta ja luoda osallistumisen mahdollisuuksia ja lisätä näiden kautta hyvinvointia.

Mielenterveyden haasteet ovat kasvava ongelma yhteiskunnassa, mutta niihin voidaan kuitenkin vaikuttaa monin keinoin myös kuntatasolla.

Samat keinot, jotka auttavat mielenterveyden haasteisiin, auttavat myös hyvinvoinnin ylläpitämiseen ylipäätään ja parhaita keinoja tähän ovat terveelliset elämäntavat.

Suunnitelman läpileikkaavia teemoja ovat **ehkäisevä päihdetyö**, johon kuuluu myös rahapelihaittojen ehkäisy, **lähisuhdeväkivallan ehkäisy** ja **yhdenvertaisuus**, johon sisältyy esteettömyys ja saavutettavuus.

Yhteisiä tavoitteita

- Tarjotaan yhdistystoimijoille toiminnan edellytyksiä.
- Kehitetään kyläturvallisuutta (kylien turvallisuussuunnitelmat) eri näkökulmista ml. infra. Pidetään huolta varautumisesta erilaisiin poikkeustilanteisiin. Kylät ovat keskeisessä asemassa yhteisöllisessä varautumisessa.
- Pyritään parantamaan fyysistä esteettömyyttä ja edistetään saavutettavuutta kaikissa toiminnoissa.
- Tarjotaan kunnan liikuntatoimen ja Siikajoki-opiston kautta laadukkaat palvelut.
- Kunnassa järjestetään laadukkaat ja tarpeisiin vastaavat kirjasto- ja kulttuuripalvelut.
- Vahvistetaan myös kehitysvammaisten mahdollisuuksia harrastuksiin.
- Edistetään liikenneturvallisuutta.
- Mahdollistetaan osallistuminen ja vaikuttaminen kunnan toimielimissä ja kyläfoorumeissa.

Elinvoiman lisääminen, osaamisen kehittäminen sekä työllistyminen ovat elinehtoja kunnalle

Tavoitteena on jatkuva kehittäminen ja kyky ennakoida ja reagoida paremmin yrittäjien, työnantajien ja työnhakijoiden tarpeisiin. Tavoitteena työnhakijoille on työllistyminen sekä osaamisen ja työkyvyn kehittäminen.

Tavoitteena on edistää tehokkaammin työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen.

Kuntalisän avulla pyritään helpottamaan työllistymistä.

Tuetaan työelämävalmiuksia (mm. POP-UP, työvalmentajan palvelut).

SIIKAJOKI

2. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma

2.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

(lastensuojelulaki 12 §)

Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain ([410/2015](#)) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ([612/2021](#)) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

- 1) lasten ja nuorten hyvinvointihuolet ja niiden juurisyyt sekä kasvuolot ja hyvinvoinnin nykytilanne
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut
- 3) yhteistyön järjestäminen eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä

Toimintaa ohjataan lakisääteisillä suunnitelmilla ja toimintamalleilla (kiusaamisen ehkäisy, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma yms.). Lisäksi vuosittain laaditaan kullekin koululle lukuvuosisuunnitelma.

Tämän suunnitelman laadinnassa on huomioitu myös kunnan opiskeluhoitosuunnitelma ja Pohteen opiskeluhoitosuunnitelma.

Kunnan opiskeluhoitosuunnitelma on tämän asiakirjan liitteenä.

Valmistelu

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on valmisteltu yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisotoimen ja toisen asteen koulutuksen henkilöstön kanssa, minkä lisäksi Pohteen opiskeluhoollon työntekijöitä on osallistunut suunnitelman valmisteluun.

2.1.1 Lasten ja nuorten hyvinvointihuolet ja juurisyyt

Lapsiperheiden köyhyys ja vanhempana olemisen haasteet monimutkaisessa maailmassa

Moni alle kouluikäisen lapsen vanhempi kokee vaikeuksia lapsen kasvatuksessa, omassa mielen hyvinvoinnissa ja jaksamisessa sekä rahan riittävydessä. Vanhemmilla on keinottomuuden tunteita. Kaverivanhemmuus haastaa.

Hyvinvointihuolet

Oppimis-, keskittymis- ja terveysvaikeudet

Osalla oppilaista on kehon toistuvia kipuja. Hampaita pestään liian vähän. Osalla oppilaista on opiskelua haittaavia neuropsykiatrisia piirteitä muistuttavia oireita, jotka saattavat johtua digimedian käytöstä, huonoista elintavoista tai arjenhallinnan haasteista.

Väkivalta ja päihitteet

Lähisuhdeväkivaltaa kohdistuu lapsiin ja nuoriin. Väkivaltaisten verkkoyhteisöjen uhka on olemassa. Päivittäinen tupakkatuotteiden, nuuskan tai nikotiinipussien käyttö on huomattavasti yleisempää kuin keskimäärin Suomessa.

Mielenterveys

40 % 8. ja 9. luokkalaisista on väsynyt ja uupunut päivittäin. Ahdistuneisuus ja masennus ovat nuorilla yleisiä. Opiskeluhuollon palveluiden epätasainen jakautuminen hyvinvointialueella haastaa.

Harrastamisen esteet ja vähäinen liikunta

Hinnat, välimatkat ja seuratoiminnan vähäisyys esteenä harrastuksille. Heikko fyysinen kunto aiheuttaa monenlaisia haasteita.

Sosiaaliset vaikeudet

Jonkin verran koetaan yksinäisyyttä. Sosiaalinen ahdistuneisuus näkyyyläkouluikäisten ja lukiolaisten arjessa. Kiusaamista esiintyy.

Haitalliset ruokatottumukset

Aamupala jää väliin kolmannekselta oppilaista. Osalla lapsista ja nuorista on epäterveellinen ruokavalio ja valikoivaa syömistä.

Juurisyyt hyvinvointihuolten taustalla

Elämäntavat

Autokeskeisyys vähentää arkiliikuntaa. Istuminen on runsasta myös vapaa-ajalla. Sokeri- ja rasvapitoisia sekä einesarvikuita markkinoidaan paljon ja ne ovat halpoja ja houkutteleviksi tehtyjä. Nukkumisen tärkeys jää somen ja pelaamisen varjoon. Aivojen kehitystä vaikeuttavat mm. stressi, univaje, ärsyketulva ja vuorokausirytmin puute.

Digimedia ja teknologia

Koukuttavat sovellukset, joiden tarkoituksena on pitää käyttäjä jatkuvasti aktiivisena, aiheuttavat pitkäjänteisyyden puutetta, ärsyketulvaa ja vaikeutta rauhoittua. Sosiaalisen median paine aiheuttaa riittämättömyyden tunnetta, vääristynyttä minäkuvausta ja ahdistusta. Eri medioissa altistutaan kiusaamiselle sekä ikätasolle sopimattomille ja haitalliselle sisällölle.

Yhteiskunta ja palvelujen haasteet

Luottamus yhteiskuntaan on heikentynyt. Työelämässä ovat lisääntyneet kiireen tunne ja suorituspainet. Tulevaisuus koetaan epävarmaksi. Hoitoon ja tutkimuksiin pääsyssä on viiveitä.

Johtaako yksilön ja perheen vastuun siirtyminen yhteiskunnalle uusavuttomuuteen?

Ihmissuhteet

Sosiaalisissa suhteissa on vähemmän kasvokkaista vuorovaikutusta. Perhe- ja lähisuhteissa koetaan turvattomuutta ja väkivaltaa.

2.1.2 Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin nykytilanne

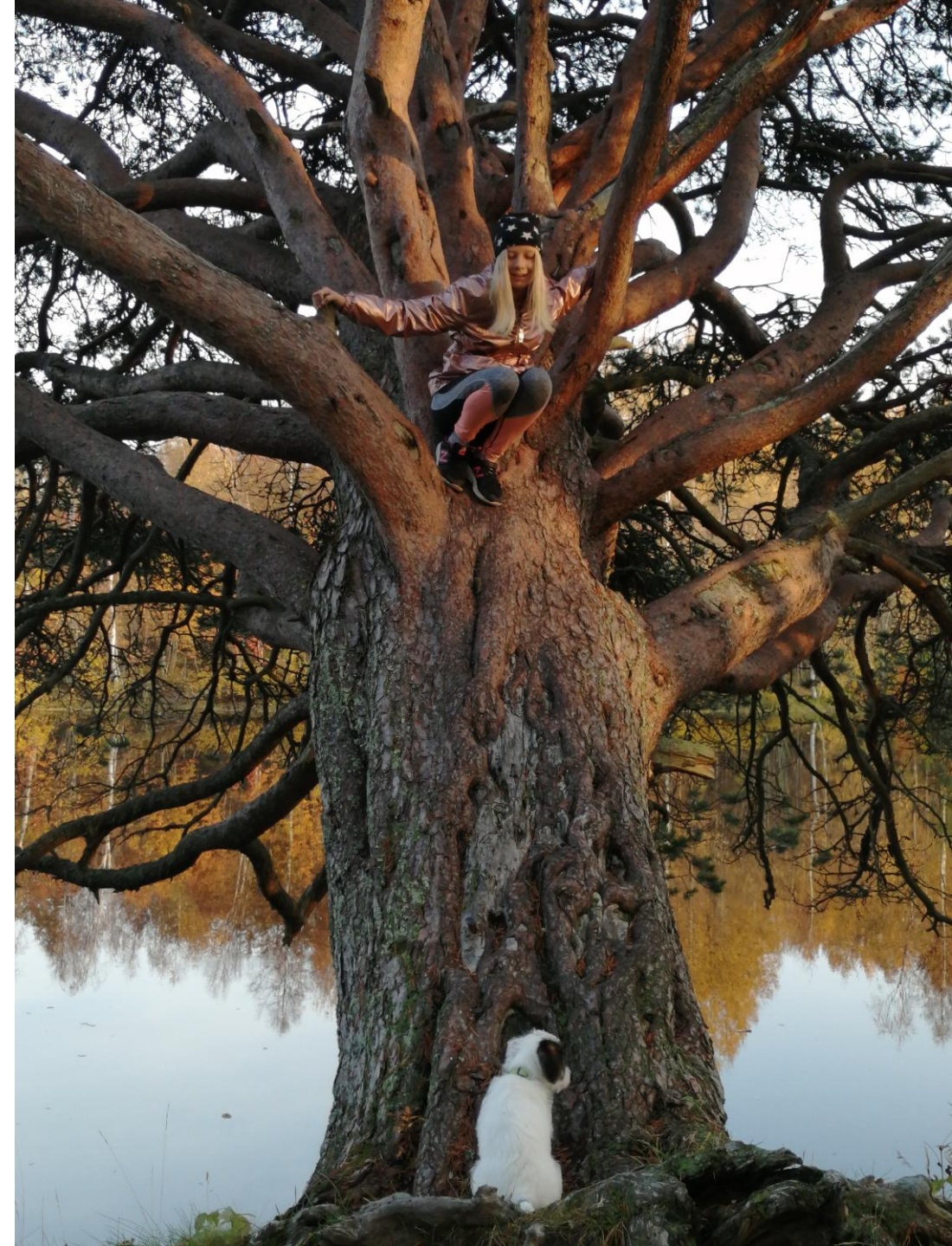
Vahvuudet

- Siikajoella 80 % 8. ja 9. luokkalaisista ei käytä alkoholia. 96 % 4. ja 5. luokkalaisista ei ole maistanut alkoholia.
- Siikajoella 77 % 8. ja 9. luokkalaisista harrastaa liikuntaa itsenäisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain. Urheiluseurojen ja muiden toimijoiden järjestämää ohjattua harrastustoimintaa on vähemmän.
- Puheyhteys koulun turvallisten aikuisten kanssa on hyvä.
- Koululounasta syödään hyvin ja syömiseen on riittävästi aikaa.
- Toimijoiden välinen yhteistyö on hyvää ja aktiivista.
- Nuorille mahdollistetaan kaksi kesätyökokemusta.
- Kuntaan on palkattu nuorten työvalmentaja ja etsivä nuorisotyöntekijä.
- Varhaiskasvatuksen asiakastytyytyväisyyskyselyssä 2025 huoltajien antama yleisarvosana varhaiskasvatukselle oli 4,48 / 5.
- Oppimisen tuen saatavuus on kunnassa hyvä.

Nykytilanne

- Varhaiskasvatuksen yksiköt ja kouluverkko ovat murroksessa.
- Nuorisotyöhön panostetaan; toinen nuoriso-ohjaaja palkattu, nuokkareita on järjestetty eri puolilla kuntaa.
- Lähi liikuntapaikkoja on jokaisen koulun läheisyydessä.
- Siirtymät toiselle asteelle ovat sujuvia ja toisella asteella on mahdollista opiskella kotona asuen.
- Psykologipalvelut puutteelliset ja kuraattorin oppilasmäärä on yli lakisääteisen mitoituksen.
- Siikajoella on laadukas lukio.
- Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja neuvolan välillä on toimivaa. Muilta osin yhteistyössä Pohteen kanssa on kehitettävää.
- Kylillä on paljon tapahtumia lapsiperheille.
- 2.1. 2026 kunnassa oli 0-15 –vuotiaita henkilöitä 896 eli noin 19 % kuntalaisista.

2.2. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät ja ongelmia ehkäisevät palvelut ja toimet

Turvallisuus

Fyysinen ja psyykkinen turvallisuus

- Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa esimerkiksi teemaviikkoja.
- Järjestetään luentoja ja tiedotusta oppilaille sekä erilaisia harjoituksia.
- Huolen puheeksiottamisen toimintakulttuuri tukee haasteisiin tarttumista.
- Sopivien työ- ja koulutuspolkujen löytyminen vahvistaa taloudellista turvallisuutta.

Turvallisuutta luovat rakenteet

- Kaikissa kunnan lasten ja nuorten palveluissa on turvallisuutta tukevat toimintamallit, suunnitelmat ja järjestelmät, jotka päivitetään säännöllisesti ja joiden käyttöön henkilökunta on koulutettu.
- Kouluilla tehdään yhteistyötä nuorisotoimen kanssa mm. koulunuokkareiden muodossa.
- Tehdään aktiivisesti yhteistyötä poliisin kanssa mm. teemaluennot ja kiusaamistilanteiden selvittäminen.

Mielen hyvinvoinnin tukeminen

- Varhaiskasvatuksessa toteutetaan vahvuusperustaista pedagogiikkaa.
- Koulujen opetussuunnitelmiin sisältyvät opiskeluhoitosuunnitelmat, joissa kuvataan yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskelu huollon toimintatavat, palvelut ja lukuvuosittaiset teemat ja tapahtumat.
- Koulujen hyvinvoinnin vuosikello sekä luennot ja työpajapäivät tukevat mielen hyvinvointia.
- Järjestetään toimintaa: lasketteluareissut ja turnaukset/ muut yhteistapahtumat (ystävänäpäivä, hyvinvointipäivät).
- Tiivistetään koulujen ja nuorisotyön yhteistyötä.
- Nuorisotoimi osallistuu koulujen yhteisölliseen toimintaan.
- Nuorille tarjotaan voimavaroja vahvistavaa ryhmätoimintaa.
- Koulutetaan henkilökuntaa monipuolisesti eri aiheista esimerkiksi nepsykoulutus.
- Tiivistetään varhaiskasvatuksen ja kirjaston yhteistyötä ja tuetaan lukutaitotyötä.

Kannustaminen terveellisiin elintapoihin

- Varhaiskasvatuksessa on liikuntakasvatuksen vuosikello ja liikuntavastaavat.
- Varhaiskasvatuksessa ja peruskouluissa järjestetään miellyttävä ruokailutilanne.
- Koulupäivien liikunnallistaminen ja koulujen kännykkäkielto kannustavat liikunnalliseen elämäntapaan ja kasvokkaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen.
- Harrastusmahdollisuudet esim. SiMa –kerhot, nuorisotoimen järjestämät toiminnot, kolmas sektori
- Kouluopetuksen läpileikkaavana teemana lepo, ravinto ja liikunta sekä varhaiskasvatuksessa säännölliset rutiinit.
- Ehkäisevän päihdetyön koulutukset henkilöstölle.
- Kouluissa järjestetään liikunta- ja urheilutapahtumia sekä erilaisia liikuntahaasteita.

Perheiden tukeminen (lapsen näkökulma)

- Kunnassa on riittävän kattavat varhaiskasvatuspalvelut.
- Varhaiskasvatuksessa on käytössä Lapset puheeksi –menetelmä.
- Koulun, varhaiskasvatuksen ja kodin välistä yhteistyötä vahvistetaan.
- Tehdään yhteistyötä Pohteen lasten ja nuorten palveluiden kanssa.
- Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1- ja 2-luokan oppilaille, esikouluikäisille ja oppilaskohtaisen tuen oppilaille, mikäli ilmoittautuneita on riittävästi.
- Kehitetään harrastusmahdollisuuksista tiedottamista ml. kolmannen sektorin palvelut.
- Tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa kylillä tarjottavien palveluiden kehittämiseksi.

Osallisuuteen ja osallistumiseen kannustaminen

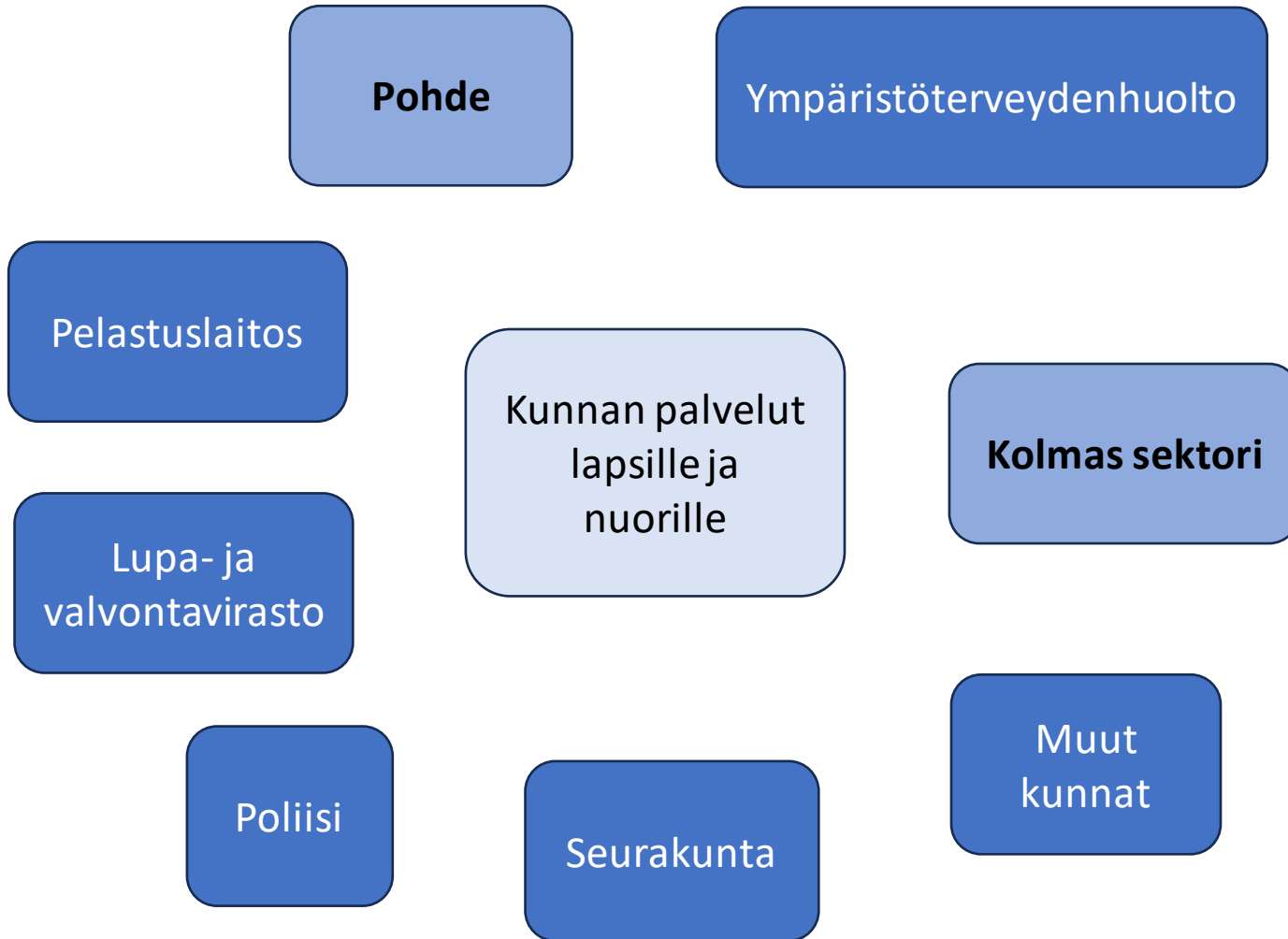
- Varhaiskasvatussuunnitelmissa on oma osio lapsen mielipiteille ja toiveille. Toiminta lähtee lasten mielenkiinnon kohteista.
- Lapsia ja nuoria osallistetaan kyselyillä yhteisten asioiden suunnittelussa ja palautteen keräämisessä (kehityskeskustelut, varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskysely).
- Osallistutaan valtakunnallisiin lasten itsenäisyyspäiväjuhlaan ja nuorten parlamentin istuntoon.
- Oppilaskunta- ja tukioppilastoimintaa tuetaan.
- Nuorisovaltuusto, jolla on edustajat kunnan toimeilimissä, toimii aktiivisesti.
- Kesätöillä on vaikuttavuutta yhteiskuntaan kiinnittymiseen ja samalla työelämätaidot karttuvat. Kaikilla nuorilla on mahdollisuus kahteen kesätyökokemukseen (kunnan lupaus nuorille). Kesätyökokemuksen myötä taloudellinen ymmärrys paranee.
- Kesätyösetelillä tuetaan myös nuorten yrittäjyyttä.

2.3. Yhteistyön järjestäminen eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä

Yhteistyön järjestäminen

- Nou hätä –toiminta 8-luokkalaisille/ pelastuslaitos
- Yhteistyöryhmät
- Lakisääteiset tarkastukset
- Opiskeluhoito ja yhdessä sovitut käytännöt ja toimintamallit
- Varhaiskasvatuksen ja neuvolan välinen yhteistyö esim. Lene
- Monialainen yhteistyö
- Osa yhteistyöstä on lakisääteistä
- Yhteistyötä on suunniteltu opiskeluhoitosuunnitelmassa ja koulujen lukuvuosisuunnitelmissa

SIIKAJOKI

3. Työikäisten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma

3.1 Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointihuolet ja niiden juurisyyt

Lapsiperheiden köyhyys ja vanhempana olemisen haasteet monimutkaisessa maailmassa

Eniten vanhempien ja/tai perheen hyvinvointia heikentävät oman ajan vähäisyys, riittämätön yöuni ja rahavaikkeudet. Rahan riittävyys arkeen ja peruselämään on lapsiperheiden aikuisten kokema tärkein muutostarve perhemuodosta riippumatta.

Hyvinvointihuolet

Vaikeus saada apua ja palveluja

Avun ja palvelujen saamisen vaikeus toiseksi yleisin muutostarve työikäisillä. Fyysiset etäisyydet voivat myös olla esteenä palveluihin pääsulle.

Väkivalta ja päihteet

Lähisuhdeväkivaltaa on paljon ja turvakodit ovat aiempaa useammin täynnä. Nuorten aikuisten nikotiinipussien käyttö on yleistynyt. Alkoholin riskikäyttö ja humalakulutus on yleistä.

Köyhyys ja rahavaikkeudet

Työikäisten ja nuorten aikuisten rahavaikkeudet heijastuvat useimmin syömiseen, asumiseen ja työllisyyteen ja moni tinkii lääkkeistä tai lääkärikäynneistä. Rahavaikkeudet supistavat mahdollisuuksia mielekkääseen tekemiseen.

Työ- ja toimintakyvyn ongelmat

Monella työssäkäyvällä on toimintarajoitteita, terveysongelmia ja työssä jaksamisen haasteita. Joka viides työssäkäyvä ei usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään.

Mielen pahoinvointi, yksinäisyys ja syrjäytymisriski

Mielenterveyden ongelmia ja uupumusta on paljon ja niistä johtuvat osasairauslomat ovat yleistyneet viime vuosina. Itsemurhayritykset tai niiden uhat ovat lisääntyneet. Työikäisten yksinäisyys ja erittäin heikko osallisuuden kokemus ovat yhä yleisempiä. Maaseudulla on erityispiirteensä sosiaalisen elinpiirin pieneneminen, kun omanikäiset ovat muuttaneet muualle.

Sairaudet ja lihavuuden kasvu

Vain joka toisella on terveydelle suotuisat elintavat. Lihavuus ja sairastavuus on lisääntynyt.

Juurisyyt hyvinvointihuolten taustalla

Taloudelliset ja työmarkkinalliset haasteet

Pienituloisuus. Toimeentulon epävarmuus ja toimeentuloturvan aukot. Työttömyys. Työelämän kiivas tahti, työperäinen kuormitus. Alueellinen eriarvoisuus.

Ihmissuhteisiin ja asenteisiin liittyvät syyt

Perinteisten yhteisöjen väheneminen ja heikentynyt yhteisöllisyys. Ylikorostunut yksilöllisyys: hyvinvointivastuun siirto vain yksilölle. Jääminen ilman arjen tukiverkkoa. Hoivavastuun epätasainen jakautuminen. Suorituksia ja tehokkuutta arvostava kulttuuri. Päihteisiin ja väkivaltaan liittyvät väheksyvät asenteet.

Koulutus ja osaaminen

Korkeasti ja matalasti koulutettujen väliset hyvinvointierot kasvavat. Osaaminen ei enää vastaa työn ja digitalisaation vaatimuksia.

Ympäristö ja palvelut

Ennaltaehkäisevää työtä on liian vähän. Tuki ja palvelut ovat pirstaleisia, riittämättömiä ja monimutkaisia. Maaseudulla palvelut ovat karanneet kauas. Terveydelle epäsuotuisia valintoja on helppo tehdä. Pitkittynyt työttömyys altistaa syrjäytymiselle, jolloin elinpiiri pienenee ja kulkeminen vähenee.

Nykytilanne Siikajoella

Työikäisillä hyvää kehitystä elämänlaadussa, liikkumisessa ja työkyvyssä *

- Kokemus elämänlaadusta on noussut.
- Työkyvyttömyysindeksissä on pientä positiivista kehitystä usean vuoden ajalta. Indeksi on edelleen valtakunnallisesti kolmanneksi heikoin, mutta on kehittymässä parempaan.
- Työikäisten määrä, jotka uskovat jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka, on positiivisessa nosteessa.
- Liian vähän liikkuvien osuus on hyvässä laskussa keskitason ja korkean koulutuksen saaneilla.

- Siikajoella on paljon liikunnallisia vapaa-ajan mahdollisuuksia.
- Kansalaisopiston tarjonta on monipuolinen.
- Kirjastopalvelut ovat saavutettavissa eri puolilla kuntaa.
- Matalan kynnyksen monialaiset palvelu- ja asiointipisteet (Kela, Wirtaamo).
- Liikuntakampanjoita kuntalaisille järjestetään pitkin vuotta.
- Paljon tapahtumia ja mahdollisuuksia osallistua sekä vapaaehtoisena että asiakkaana.
- Hoivavastuu iäkkäistä ja muista apua tarvitsevista lähimmäisistä tulee lisääntymään.

3.2. Työikäisten ja perheiden hyvinvointia edistävät ja ongelmia ehkäisevät palvelut ja toimet

Turvallisuus

Lähisuhdeväkivallan ehkäisy

- Palveluihin ohjaaminen sekä tiedottaminen lähisuhdeväkivallan eri muodoista (varhainen riskien tunnistaminen) ja keinoista päästä avun piiriin
- Kunnan henkilöstön kouluttaminen

Ehkäisevä päihdetyö ja rahapelihaittojen ehkäisy

- Henkilöstön koulutus (toimintamallit)
- Tiedottaminen ja erilaisiin kampanjoihin osallistuminen, näkyväksi tekeminen, mistä apua saa
- Kunnan avustusten kriteereihin lisätään vaatimus toiminnan päihteettömyydestä

Taloudellinen turvallisuus

- Vahvistetaan kuntalaisten taloustaitoja tiedottamalla ja kouluttamalla
- Tuodaan talousneuvonnan palvelut näkyviksi
- Vähennetään stigmaa taloudellisten haasteiden ympäriltä tiedottamisella
- Sopivien työ- ja koulutuspolkujen löytäminen vahvistaa taloudellista turvallisuutta, panostetaan ohjaamiseen

Lähisuhdeväkivalta voi koskettaa ketä tahansa!

Lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa läheisissä suhteissa. Se voi näyttyä monin eri tavoin.

Fyysinen
väkivalta

Henkinen
väkivalta

Seksuaalinen
väkivalta

Taloudellinen
väkivalta

Kemiallinen
väkivalta

Kulttuurinen,
uskonnollinen tai
kunniaan liittyvä
väkivalta

Apua on saatavilla, älä jää yksin!
pohde.fi/lahisuhdevakivalta

Euroopan unionin
osarahioittama

NAKOVA

Pohjois-Pohjanmaan toimintamalli
nuoris- ja perhepalveluiden väkivaltaa ja
lähisuhdeväkivaltaa vastaan

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Mielen hyvinvoinnin tukeminen ja kannustaminen terveellisiin elintapoihin

Sujuva arki ja perheiden liikuntamahdollisuudet

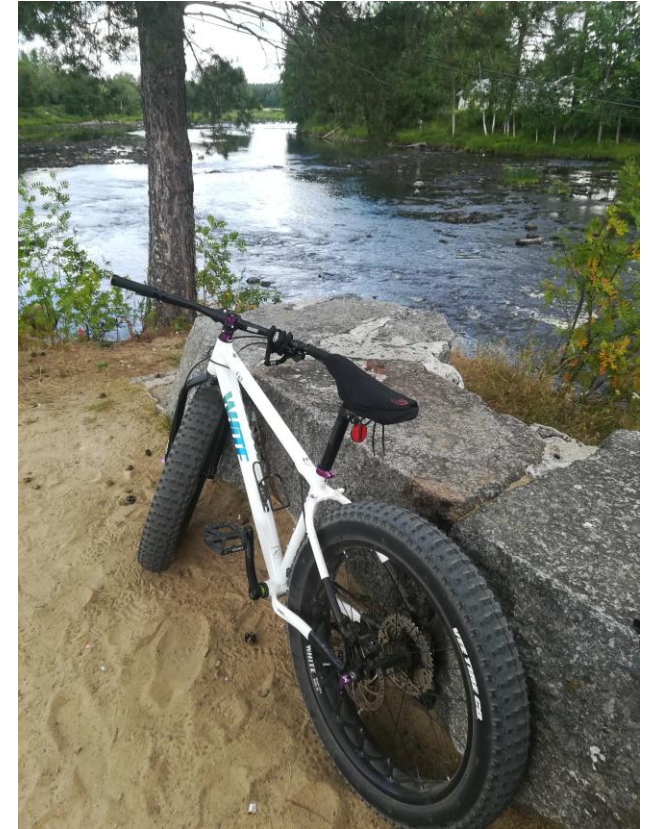
- Tiedotetaan perheiden yhteisistä liikuntamahdollisuuksista ja ulkoilureiteistä. Kannustetaan kampanjoilla perheen ja läheisten yhteiseen tekemiseen.
- Toteutetaan matalan kynnyksen koulutuksia, luentoja ja tiedotusta sujuvaan arkeen liittyen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden ja Pohteen kanssa.

Kannustaminen hyvinvointia edistäviin elintapoihin

- Kehitetään elintapaohjausta yhteistyössä PopLin ja Pohteen kanssa.
- Tarjotaan monipuolisia Siikajoki-opiston kursseja sekä harrasteryhmiä, joihin saa myös alennuksia eri elämäntilanteissa oleville.

Elämän muutostilanteissa tukeminen

- Tuetaan mielen hyvinvointia ja motivaatiota työnhaun aikana.
- Kunnan työllisyyspalveluissa tuetaan työnhakijoiden pystyvyyttä ja ohjautumista palveluihin. Kehitetään työllisyyspalveluita, jotta tunnistetaan paremmin ja voidaan ratkaista palvelutarpeet, työllistymisen esteet ja osaamisen kehittämistarpeet.

Vanhemmuuden tukeminen (perheen aikuisten näkökulma)

Oman jaksamisen edistäminen

- Varhaiskasvatuksen palveluihin pääsee kohtuullisessa ajassa.
- Järjestetään perhekerhoja sekä muita mahdollisuuksia vanhemmille hetken hengähdykseen.
- Harrastusmahdollisuudet ovat lähellä, hyväkuntoiset lähiliikuntapaikat löytyvät lähikoulujen yhteydestä.
- Tiedotetaan ja järjestetään koulutuksia keinoista vanhemmuuden haastavissa tilanteista, riittävän hyvistä arjesta sekä epävarmuuden ja muutostilanteiden sietokyvystä.
- Voimaannu vanhempana –verkosto järjestää vanhemmuutta tukevaa koulutusta ja tiedotusta.

Perheen yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistaminen

- Kirjastossa tarjotaan palveluita perheille.
- Perheille tarjotaan harrastusvuoroja kunnan liikuntasaleissa.
- Kehitetään perheille yhteistä tekemistä muiden perheiden kanssa.

SIIKAJOKI

4. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

4.1 Ikäihmisten hyvinvoinnin haasteet ja niihin vaikuttavia juurisyitä

Rahahuolet ja piiloköyhyys

Raha ei riitä arkeen ja peruselämään. Ikäihmisten piiloköyhyys ja taloudellinen varautuminen vanhuuteen ovat huolenaiheita. Ikäihmiset ovat vahvasti aliedustettuina toimeentulotuen saajissa. Asiaksmaksujen nousut pahentavat rahavaikeuksia. Verkkohuijauksen uhriksi joutuminen on yleistä.

Kehon terveyden ongelmat

Moni kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitojaksoja on paljon. Ikäihmisissä on paljon monisairaita. Ikäihmisten yleisimmät toiveet liittyvät kipujen ja painon hallintaan.

Terveydelle epäsuotuisat elintavat

Monella ikäihmisellä uni on riittämätöntä tai katkonaista. Monilla on niukasti kasviksia, hedelmiä ja marjoja päivittäisessä ravinnossa. Epäsäännöllinen ruokailu ja toisaalta syömishimo haastavat. Lihavuus ja liian vähäinen liikunta yleistyvät.

Vaikeudet arjen askareissa ja avun saamisessa, turvattomuuden tunne

Avun ja palvelujen saanti on tärkein muutostarve: muutosta kaivataan terveydenhuoltoon, palvelujen läheisyyteen ja arjen apuun. Ennaltaehkäiseviä ja arkea helpottavia palveluita on vähän ja ne ovat epäselviä. Esteettömiä asuntoja on liian vähän. Sähköisten palvelujen käytössä on esteitä. Aiempaa useampi ei koe saavansa arkiaskareisiin riittävästi apua.

Väkivalta ja päihteet

Lähisuhdevallan uhreiksi joutuvat ikäihmiset eivät ohjautu turvakoteihin. Alkoholien käytävillä riskikäyttö on yleistä. Tupakointi on kasvussa. Läheisten ihmisten riippuvuudet aiheuttavat ongelmia. Taloudellista hyväksikäyttöä esiintyy.

Yksinäisyys ja mielen pahoinvointi

Terveysongelmat, puolison menetys ja yksinäisyys heikentävät mielen hyvinvointia. Aiempaa useampi tuntee yksinäisyyttä. Osalla yksinäisyyden tunne on vakava ongelma. Syyt liittyvät usein rahatilanteeseen, parisuhteen puuttumiseen ja yksin asumiseen.

Ihmissuhteet ja elämänvaiheet

Perheet ovat pienempiä, jolloin on vähemmän läheisiä arjessa. Yhteisöllisyys on vähentynyt. Sosiaaliset roolit ovat kaventuneet. Leskeytymiseen, ystävien kuolemiin ja muihin haastaviin elämänvaiheisiin ei löydy riittävästi tukea. Hoivataakkaan liittyy omaishoitajien ylikuormitusta. Ihmiset vanhenevat eri tavalla riippuen mm. perimästä ja työelämästä.

Palvelut

Ennaltaehkäisevä työ vähenee. Tuki ja palvelut ovat pirstaleisia ja riittämättömiä. Palvelut siirtyvät verkkoon liian nopeasti ilman vaihtoehtoja ja oppimismahdollisuuksia.

Kulttuuriset ja asenteelliset

Ennakoasenteet, kuten ikäihmisten näkeminen passiivisina hoivan kohteina, vaikeuttavat tasa-arvoista kohtaamista. Ikäihmisten syrjintää tapahtuu. Päihteisiin ja väkivaltaan liittyy väheksyviä asenteita.

Ympäristö ja asuinalue

Esimerkiksi heikko katujen ja rakennusten ylläpito vaikeuttaa liikkumista ja altistaa tapaturmille. Alueellinen eriarvoisuus, kuten palveluiden siirtyminen kauas, vaikeuttavat asumista maaseudulla.

Nykytilanne Siikajoella

Ikääntyneillä hyvää kehitystä kaatumisiin ja putoamisiin liittyvissä hoitojaksoissa sekä miesten elämänlaadussa

- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ikäihmisillä ovat laskussa Pohteen alueella.
- Miesten koettu elämänlaatu on noussut.
- Apuvälinetarjonta on laajaa, mutta haasteena on saada ne kaikkien tarvitsevien ulottuville.

Ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakointi sekä niitä vastaavan asumisen kehittäminen

- Vuokra-asuntokannan uudistamiseksi tehdään hankesuunnitelmia palveluiden läheisyyteen. Ruukkiin kaavoitetaan edellytyksiä ikääntyvän väestön asuntokannan lisäämiseksi erityisesti entisen kunnanviraston ja entisen Ruukin koulun alueille.
- Pyritään tukemaan asumista myös kauempana taajamista järjestämällä esimerkiksi asiointiliikennettä ja aurasavustusta.

- Siikajoella on paljon olemassa olevia harrastusryhmiä, mutta tarvitaan parempaa viestintää ja koordinoitua päällekkäisyyksien estämiseen ja kohderyhmän tavoittamiseen.
- On myös ikäihmisiä, joita ei tavoiteta, minkä vuoksi on syytä panostaa etsivään vanhustyöhön. Ihmisen ikääntyessä palveluita tarvitsee usein enemmän. On huolehdittava, että siirtymät palveluihin ja palveluista kevyempiin toimivat hyvin ja kaikkien toimijoiden resursseja hyödynnetään oikea-aikaisesti ja tehokkaasti.
- Esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on vielä parantamista. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tai halua käyttää digitaalisia kanavia, jolloin on turvattava myös vaihtoehtoiset asiointikanavat. Vanhojen kiinteistöjen osalta esteettömyyteen on syytä edelleen kiinnittää huomiota.
- Siikajoella on Kelan asiointipiste Ruukin pääkirjastossa, jossa saa myös apua asiointiin. Tila on esteetön, joten sinne on helppo päästä myös apuvälineiden kanssa.
- Kuntouttava päivätoiminta on siirtynyt Ruukkiin. Pystyykö se vastaamaan tarpeeseen?
- Siikajoella toimii hyvän mielen työntekijä, joka tapaa ja auttaa ikäihmisiä. Asiakkaat ohjautuvat hyvän mielen työntekijälle vaihtelevasti; Pohteen kautta, ikäihmiset ottavat itse yhteyttä, omaiset ilmoittavat.
- Siikajoella asui 31.12.2025 1350 yli 65-vuotiasta henkilöä. Tämä on noin 29 % Siikajoen kunnan asukkaista.

4.2. Ikääntyneiden hyvinvointia edistävät ja ongelmia ehkäisevät palvelut ja toimet

Turvallisuus

Yksilön turvallisuusnäkökulma

- Kaatumisia ehkäistään: kenkien nastoitukset, liukuesteiden, hiekoitushiekan ja aurasavustusten jakaminen sekä ohjattu tasapainoharjoittelu. Järjestetään rollaattoriratsioita, joissa huolletaan rollaattoreja. Tiedotetaan kodin turvallisuuden tarkistuslistoista.
- Lähisuhdeväkivallan ehkäisyä vahvistetaan tiedotuksella ja henkilöstön koulutuksella.
- Nettihuijauksia pyritään estämään tiedotusta lisäämällä ja koulutuksella.
- Tarjotaan digitukea kirjastolla.
- Kehitetään kodin turvallisuuden arviointia ja parantamista tiedottamalla.

Yhteisön turvallisuus

- Naapuriapua herätellään ja ylläpidetään tiedottamalla.
- Kehitetään etsivän vanhustyön toimintamallia Pohteen ja muiden kuntien kanssa yhteistyössä.
- Kehitetään kyläturvallisuutta (kylien turvallisuussuunnitelmat ja niiden päivittäminen).
- Kehitetään esteettömyyttä ja parannetaan saavutettavuutta.

Mielen hyvinvoinnin tukeminen ja kannustaminen terveellisiin elintapoihin

- Kehitetään elintapaohjauksen toimintamalli yhteistyössä PopLin ja Pohteen kanssa ja tehdään siitä pysyvää toimintaa.
- Kehitetään ikäihmisten kerhojen ja päiväkahvien koordinointia ja tiedotusta yhteistyössä kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa.
- Tarjotaan esteettömiä lähiliikuntapaikkoja ja luontokohteita sekä Siikajoki-opiston kautta monipuolisia harrastuskursseja eri puolilla kuntaa.
- Tuetaan ikäihmisten liikuntaharrastuksia monipuolisesti, esim. Kaiku-kortti, opintoseteli ja senioripassi.
- Kunnassa järjestetään laadukkaita ja tarpeisiin vastaavat kirjasto- ja kulttuuripalvelut, joissa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus.

Osallisuuteen ja osallistumiseen kannustaminen

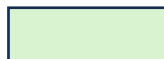
- Kehitetään ja jatketaan Vinkki-verstas toimintaa.
- Mahdollistetaan osallistuminen ja vaikuttaminen esimerkiksi kyläfoorumeissa, joita järjestetään eri kylillä.
- Otetaan myös ikäihmiset mukaan kehittämään kyläturvallisuutta.
- Kunta tarjoaa yhdistystoimijoille ilmaisia tiloja sekä tukee toimintaa monin eri tavoin.
- Ikäihmisille oma sivu kunnan nettisivuille, joka on saavutettava.
- Kunnassa on kolmannen sektorin ja seurakunnan järjestämiä matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja. Tehdään näitä näkyväksi tiedottamalla.
- Asiointiliikenne tukee mahdollisuuksia asua maaseudulla.

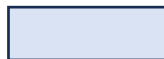

SIIKAJOKI

5. Tavoitteet, toimenpiteet sekä mittarit ja seuranta

Lapset ja nuoret

Työikäiset

Ikäihmiset

Turvallisuus

Tavoite	Toimenpide	Seuranta ja mittarit
Luennot ja tiedotus oppilaille sekä erilaiset harjoitukset Huolen puheeksiottamisen toimintakulttuuri sekä turvallisuutta tukevat toimintamallit, suunnitelmat ja järjestelmät, jotka päivitetään säännöllisesti Tiivis yhteistyö nuorisotoimen ja koulujen kesken	Järjestämme oppilaille luentoja ja teemapäiviä turvallisuuteen liittyvistä aiheista kuten kiusaaminen. Tehdään yhteistyötä poliisin kanssa. Koulutetaan henkilöstöä säännöllisesti puheeksiottamisesta, toimintamalleista, suunnitelmista ja järjestelmistä. Tiivistetään yhteistyötä edelleen ja pyritään riittävän ajoissa alkavaan suunnitteluun.	Luentojen ja teemapäivien määrät ja sisällöt Koulutusten määrät ja niihin osallistuneet. Suunnitelmien ja toimintamallien ajantasaisuus Yhteistyön muodot ja määrät ja saatu palaute
Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä (sisältää rahapelihaittojen ehkäisyä). Vahvistetaan lähisuhdeväkivallan ehkäisyä. Tuetaan päihteetöntä toimintakulttuuria kolmannella sektorilla Lisätään taloudellista turvallisuutta	Lisäämme ehkäisevän päihdetyön koulutuksia henkilöstölle ja lisäämme tietoisuutta aiheesta. Lisäämme lähisuhdeväkivallan ehkäisyä koulutuksia henkilöstölle ja tietoisuutta aiheesta. Lisätään päihteettömyys kriteeriksi avustuksien saamiselle. Lisätään kuntalaisten taloustaitoja koulutuksella ja tiedotuksella.	Koulutuksiin osallistuneiden määrät Koulutuksiin osallistuneet ja tiedotus aiheesta Onko päihteettömyys lisätty kriteeriksi? Kyllä/ ei Koulutusten määrät ja osallistuneet
Ehkäistään kaatumisia Vahvistetaan lähisuhdeväkivallan ehkäisyä Nettihuijausten ehkäiseminen	Jaetaan hiekoitushiekkaa, aurausavustuksia ja liukuesteitä sekä nastroitetaan kenkiä. Tiedotetaan kodin turvallisuuden parantamisesta. Järjestetään ohjattua tasapainoharjoittelua. Lisäämme tietoisuutta lähisuhdeväkivallasta erityisesti ikäihmisiin kohdistuvana Lisäämme koulutuksia henkilöstölle ja kuntalaisille ja tiedotamme huijauksista aktiivisesti	Onko jaettu? Kyllä/ ei. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä indikaattorin kehityssuunta Tiedotuksen määrä Koulutusten määrät ja koulutuksiin osallistuneet

Mielen hyvinvoinnin tukeminen

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Koulujen hyvinvoinnin vuosikello sekä luennot ja työpajapäivät tukevat mielen hyvinvointia. Koulutetaan henkilökuntaa monipuolisesti eri aiheista esimerkiksi nepsykoulutus. Tiivistetään va rhaiskasva tuksen ja kirjaston yhteistyötä ja tuetaan lukutaitotyötä.	Pyritään saamaan Pohteen työntekijöitä useammin mukaan työpajapäiviin ja muuhun yhteisölliseen toimintaan kouluilla. Osallistutaan laajasti esimerkiksi ehkäisevän päihdetyön koulutuksiin. Kehitetään uusia toimintamuotoja lukutaitotyötä tukemaan, esimerkiksi iltasatukirjavaunut päiväkoteihin.	Kouluterveyskyselyn tuloksien kehitys. Henkilöstön koulutussuunnitelman mukaiset toteutuneet koulutukset lasten ja nuorten parissa työskenteleville. Kirjaston toimintaraportit
Kunnan työllisyyspalveluissa tuetaan työnhakijoiden pysyvyyttä ja ohjautumista palveluihin. Kehitetään työllisyyspalveluita, jotta tunnistetaan paremmin ja voidaan ratkaista palvelutarpeet, työllistymisen esteet ja osaamisen kehittämistarpeet.	Hanketyön avulla kehitetään uudenlaisia toimenpiteitä esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan tilalle.	Käytössä olevat palvelut työttömille työnhakijoille. (työllisyydenhoidon tilastot)
Kehitetään ikäihmisten kerhojen ja päiväkahvien koordinoitua ja tiedotusta yhteistyössä kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa. Kunnassa järjestetään laadukkaat ja tarpeisiin vastaavat kirjasto- ja kulttuuripalvelut, joissa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus.	Kannustetaan järjestöjä yhteistyöhön ja kunta tukee yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan. Vahvistetaan kolmannen sektorin tiedotusta olemassa olevissa kanavissa kuten kuntatiedotteessa ja kunnan tapahtumakalenterissa. Kirjastoissa tarjotaan neuvontaa ja avustetaan ikäihmisiä esimerkiksi äänikirjojen käytössä.	Järjestökyselyt Asiakaskyselyt

Kannustaminen terveellisiin elintapoihin

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Varhaiskasvatuksessa ja peruskouluissa järjestetään miellyttävä ruokailutilanne. Koulupäivien liikunnallistaminen ja koulujen kännykkäkielto kannustavat liikunnalliseen elämäntapaan ja kasvokkaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Kouluopetuksen läpileikkaavana teemana lepo, ravinto ja liikunta sekä varhaiskasvatuksessa säännölliset rutiinit. Kouluissa järjestetään liikunta- ja urheilutapahtumia sekä erilaisia liikuntahaasteita.	Ruokailuihin varataan riittävästi aikaa, ruokaa tarjotaan sopivaan aikaan ja sitä on riittävästi. Toimenpiteet määritellään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Koulujen yhteisöllisessä opiskeluhollossa huomioidaan lepo, ravinto ja liikunta ja käytännön toteutuksiin osallistuvat myös Pohteen sekä nuoriso- ja liikuntatoimen henkilöstöt. Toimenpiteet määritellään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.	Kouluterveyskysely/ Varhaiskasvatuksen asiakastytytyväisyyskysely Kouluterveyskysely Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä seuraa yhteisöllisen opiskeluhoollon toteutumista kouluissa Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä seuraa yhteisöllisen opiskeluhoollon toteutumista kouluissa
Tiedotetaan perheiden yhteisistä liikuntamahdollisuuksista ja ulkoilureiteistä. Kannustetaan kampanjoilla perheen ja läheisten yhteiseen tekemiseen. Kehitetään elintapaohjausta yhteistyössä PopLin ja Pohteen kanssa.	Tiedotetaan liikuntamahdollisuuksista ja ulkoilureiteistä aktiivisesti Vahvistetaan elintapaohjauksen ohjautumista Pohteen kehittämän mallin mukaisesti ja juurrutetaan mallia käytäntöön.	Toteutetut kampanjat vuosittain Onko elintapaohjaukseen mahdollista päästä? Kyllä/ ei
Kehitetään elintapaohjauksen toimintamallia yhteistyössä PopLin ja Pohteen kanssa. Tuetaan ikäihmisten liikuntaharrastuksia monipuolisesti, esim. Kaiku-kortti, opintoseteli ja senioripassi.	Vahvistetaan elintapaohjauksen ohjautumista Pohteen kehittämän mallin mukaisesti ja juurrutetaan mallia käytäntöön. Tarjolla on erilaisia liikunnan harrastuspiirejä ikäihmisille sekä kansalaisopistossa että liikuntatoimen kautta. Kustannuksiin on mahdollista hyödyntää Kaiku-korttia, opintoseteliä tai senioripassia.	Onko elintapaohjaukseen mahdollista päästä? Kyllä/ ei Kaiku-korttien, opintoseteleiden ja senioripassien määrät vuosittain

Perheiden tukeminen (lapsen näkökulma) ja vanhemmuuden tukeminen (aikuisten näkökulma)

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Tehdään yhteistyötä Pohteen lasten ja nuorten palveluiden kanssa. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1- ja 2-luokan oppilaille, esikouluikäisille ja oppilaskohtaisen tuen oppilaille, mikäli ilmoittautuneita on riittävästi. Tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa kylillä tarjottavien palveluiden kehittämiseksi.	Parannetaan yhteistyötä ja tiedonvaihtoa varhaiskasvatuksen ja Pohteen palveluiden välillä. Vahvistetaan yhteistyötä tarpeenmukaisten palveluiden saavuttamiseksi. Tiedotetaan toiminnasta ja siihen ilmoittautumisesta monikanavaisesti ja ajoissa. Pyritään toteuttamaan esimerkiksi nuorisotyötä myös eri kylillä yhteistyössä kyläyhdistysten ja nuorisoseurojen kanssa.	Yhteistyöpalaverit varhaiskasvatuksen ja neuvolan kanssa Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutuneet ryhmät. Nuorisotyön tilastot ja raportoinnit toteumista
Järjestetään perhekerhoja sekä muita mahdollisuuksia vanhemmille hetken hengähdykseen. Tiedotetaan ja järjestetään koulutuksia keinoista vanhemmuuden haastavissa tilanteista, riittävän hyvää arjesta sekä epävarmuuden ja muutostilanteiden sietokyvystä. Kirjastossa tarjotaan palveluita perheille. Perheille tarjotaan harrastusvuoroja kunnan liikuntasaleissa.	Selvitetään yhteistyön mahdollisuuksia yhdistysten ja seurakunnan kanssa perhekerhojen järjestämisestä. Osallistutaan Voimaa vanhemmuuteen –verkoston toimintaan. Järjestetään satutunteja kirjastoissa henkilökunnan ja vapaaehtoisten yhteistyönä. Kirjastoissa perheet saavat kirjavinkkausta ja muuta opastusta kodin lukutaitotyöhön. Tiedotetaan mahdollisuudesta varata harrastusvuoroja perheille kunnan liikuntasaleista.	Toteutunut toiminta, jossa kunta ollut mukana Toteutuneet kampanjat ja tilaisuudet Kirjaston raportit Salien vuosittaiset käyttöraportit

Osallisuuteen ja osallistumiseen kannustaminen

Tavoite	Toimenpide	Seuranta
Lapsia ja nuoria osallistetaan kyselyillä yhteisten asioiden suunnittelussa ja palautteen keräämisessä (kehityskeskustelut, varhaiskasvatuksen asiakastytytyväisyyskysely). Nuorisovaltuusto, jolla on edustajat kunnan toimielimissä, toimii aktiivisesti.	Otetaan lapset ja nuoret vahvemmin mukaan suunnittelemaan heille ja heidän kanssaan toteutettavaa toimintaa. Kehitetään varhaiskasvatussuunnitelmaa. Nuorisovaltuuston edustajat ovat mukana kunnan toimielimissä, mutta kehitetään toimintaa niin, että myös toimielimistä voidaan antaa tehtäviä nuorisovaltuustolle.	Kouluterveyskysely/ varhaiskasvatuksen asiakastytytyväisyyskysely Tilastot nuorisovaltuuston jäsenten osallistumisista lautakuntiin ja muiden toimielinten toimintaan sekä nuorisovaltuuston kokoontumiset
Järjestetään kyläfoorumeita säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa. Mitataan kuntalaisten osallisuuden kokemusta. Teetetään osallisuusindikaattori vuosittain työikäisille.	Järjestetään kyläfoorumeita säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa eri puolilla kuntaa. Teetetään osallisuusindikaattori vuosittain sähköisesti ja paperisena tarvittaessa.	Ovatko foorumit toteutuneet? kyllä/ei Indikaattorin tulokset ja kehityssuunta osallisuuden kokemuksessa.
Kehitetään ja jatketaan Vinkki-verstas toimintaa. Otetaan myös ikäihmiset mukaan kehittämään kyläturvallisuutta. Ikäihmisille oma sivu kunnan nettisivuille, joka on saavutettava. Asiointiliikenne tukee mahdollisuuksia asua maaseudulla.	Kehitetään Vinkki-verstas toimintaa edelleen palautteiden perusteella. Kyläfoorumeiden aiheeksi otetaan kyläturvallisuus ja osallistetaan erityisesti ikäihmisiä sen kehittämiseen. Tehdään nettisivuille saavutettava tietosivu ikäihmisille, jossa huomioidaan ikänsäkö, kontrastit jne. Kehitetään asiointiliikennettä tarpeita vastaavaksi.	Osallistujamäärät MAE-kysely (Minun arkeni ja elämäni-kysely) Onko nettisivuille lisätty sivu ikäihmisille? Kyllä/ei Asiointiliikenteen käyttäjämäärät